

Forord

Artiklene i denne boken bygger på foredrag fra Agderseminaret, som ble arrangert på Universitetet i Agder 15.–16. oktober 2010. Seminaret hadde – som denne antologien – tittelen *Formidling – bruk og misbruk av historie*.

Agderseminaret viderefører en lang tradisjon for årlige samlinger om regionalhistoriske emner. «Sommerseminarer i historie» (med påfølgende bokutgivelser) ble holdt fra 1976 og frem til 1999. Fra 2007 har Rådet for Forskernettverk Agder, som består av representanter for Universitetet i Agder, Vest-Agder-museet, Statsarkivet i Kristiansand og Aust-Agder kulturhistoriske senter, videreført denne tradisjonen med et seminar lagt til høsten.

Antologien er redigert av en komité som har bestått av de fem historikerne som utgjør Rådet for Forskernettverk Agder: Kjell Bråstad, statsarkivar ved Statsarkivet i Kristiansand, Berit Eide Johnsen, professor ved Universitetet i Agder, Kjell-Olav Masdalen, direktør ved Aust-Agder kulturhistoriske senter, Kathrin Pabst, forskningsleder ved Vest-Agder-museet og ph.d.-student ved Universitetet i Agder og Bjørg Seland, professor ved Universitetet i Agder.

Artikkelsamlingen dekker et bredt område med temaer som gir grunnlag for diskusjon mellom forskere med ulik faglig bakgrunn, og som bør ha interesse for det allmenne publikum. Det overordnede målet er å bidra til en dypere forståelse av landsdelens sosiale og kulturelle utvikling ved å rette søkelyset mot sentrale temaer og sette disse inn i en større sammenheng.

Kristiansand, 17. august 2011

Berit Eide Johnsen og Kathrin Pabst

Innhold

Innledning	11
-------------------------	----

Kapittel 1

Flykten från minnet och fiktionen som räddning. Central styrning och folklig kreativitet	17
---	----

Jonas Frykman

Symboliskt våld	19
I Istrien	21
Atlantis barn	22
Folklig kreativitet	23
Samhällelig katharsis	26
Litteratur	27

Kapittel 2

«Nå skal du få høre ...!»	28
--	----

Om muligheter og utfordringer når kulturhistoriske museer vil bidra til samtidsaktuelle diskusjoner

Kathrin Pabst

Museenes nye samfunnsrolle	29
Eksempler fra inn- og utlandet	31
«Wehrmachtsausstellung» ved Hamburger Institut für Sozialforschung, Tyskland	32
Barnehjemsutstillingen ved Dansk Forsorgsmuseum	35
«Familiehemmeligheter» ved Maihaugen, Norge	37
Innsamling og bruk av personfortellinger om et utvalgt, kontroversielt emne	39
«Min kropp – min sannhet»	40
«Himmelen over Sørlandet»	42

Sammenfatning: muligheter og utfordringer	45
Litteratur	47

Kapittel 3

Robben Island Museum	49
Sørafrikanske fortellinger om en ny fortid	
<i>Kirsti Mathiesen Hjemdahl</i>	
Politiske plasser i endring	49
Transformasjonsøkonomisk kraft	50
Robben Island Museum – dealing, healing, learning	52
Å plassere fortiden	55
Velkommen til Robben Island Museum – <i>We serve with pride</i>	57
Forskere på feltarbeid	60
Sosial klasseset	62
Underlagt propaganda	62
Hvordan vurdere bruk og misbruk av historie?	64
Litteratur	65

Kapittel 4

Historieformidling som verktøy for gode holdninger?	67
Refleksjoner rundt Stiftelsen Arkivets formidlingsvirksomhet	
<i>Bjørn Tore Rosendahl</i>	
Hva kan vi lære av historien?	68
Hvilke gode holdninger?	71
Bruk og misbruk av historien	73
Unyansert heltedyrkelse?	76
Hvilke perspektiver?	80
Bruk av sterke virkemidler	82
Hvilke roller?	85
Konklusjon: opplevelse for læring	88
Litteratur	89

Kapittel 5

Jubilering og historiebruk	91
<i>Olaf Aagedal</i>	
Jubileum som kamp om merksemd og ressursar	92
Jubilering som kamp om fortida	93
Jubileum som forskingsfelt	94
Isenesetjingsperspektivet	95

Jubileumskompetanse	97
Kunsten å kombinere ulike former for jubileumskompetanse	98
Spenningar i historiebruk i to jubileum	100
Unionsjubileet i 2005 og «edutainment-fella»	100
Dansk grunnlovsjubileum 1949: å lære om og av historia	102
Avsluttande kommentar: jubilerings og historiebruk fram mot 2014	104
Litteratur	105

Kapittel 6

«...frem af Pergamenter»	107
---------------------------------------	------------

Populærformidling på bakgrunn av arkivmateriale

Roger Tronstad

Hva er arkivformidling?	108
Wergeland og Krag om arkivskatter	111
Juridiske grenser	112
Etiske hensyn	115
Prioritering	117
Konklusjon	123

Kapittel 7

Iscenesatt sjøfartshistorie på sørlandske sommerfestivaler og spel	124
---	------------

Berit Eide Johnsen

Sørlandske sommerfestivaler og spel	126
Sørlandets festivaler	128
Kaperdagene/Kapernatten i Farsund og Kjæmpestaden i Arendal	130
Iscenesettelser av sjøfartshistorien - historisk korrekt?	135
Moderne, romantiske eventyrfortellinger	139
Turismen i det postmoderne samfunnet, oppfunnet tradisjon og autentisitet	140
Sabeltannifisering av Sørlandet?	143
Drivkreftene og motivene bak iscenesettelsene	145
Tordenskioldsdage og det danske drømmesamfunnet	148
Festivaler og kulturarturisme i det postmoderne samfunn	151
Hvorfor sjøfartshistorie? Hvorfor krigen 1807-1814?	154
Nåtids- og fremtidsperspektiv	156
Avslutning	157
Litteratur	159

Kapittel 8

«Based on a true story» 163

Filmen Yohan - Barnevandrere og sørländsk filmturism i jämförelse med svenska berättelsedestinationer

Per Strömberg

Yohan-filmens narrativa lager 165

Förprojekt kring filmbaserad kulturarvsturism i inre Agder 167

Filmbaserad kulturturism 169

En studieresa till svenska berättelsedestinationer 172

Erfarenheter från studieresan 174

Metodologiska erfaringer: aktionsforskarens ulike roller 178

Avslutande reflexioner 180

Litteratur 182

Kapittel 9

Oppsummering 185

Knut Sprauten

Bidragstere 190